

LESBRIEF

Aya Sabi – *Half leven*

Voor Fatna is het uiten van haar emoties in woorden niet gemakkelijk. Tegelijkertijd voelt ze erg veel en wordt ze zelfs overspoeld door emoties als ze verliefd wordt. Ze gebruikt de metafoor van eten en de handelingen van het koken en de gerechten die daar uit voortvloeien om haar gevoelens te uiten en zo worden die ook overgebracht aan de lezer. Kortom: eten is een belangrijk motief in het verhaal.

A. Motieven & metaforen

- Vind 2 passages in het verhalen die verbonden zijn met dit motief en die verschillende emoties vertegenwoordigen.
- De kracht van een metafoor is dat je, door het oproepen van een vergelijkbaar beeld, voelt en voor je ziet wat er bedoeld wordt. Wat vind je van de manier waarop Sabi metaforen gebruikt, werkt die goed of juist niet? En waarom?
- Wat zeggen de vele metaforen over koken en eten over het personage Fatna? Welke rol nemen die in in haar leven en wat vertegenwoordigen ze voor haar?

B. Personages

- Lalla Touria kookt juist niet en is in nog meer opzichten tegengesteld aan Fatna. Kun je daarvan voorbeelden geven? Betrek in je antwoord ook zeker de huwelijken van Fatna en Lalla Touria.

C. Genre

Aya Sabi heeft een roman geschreven die je tot verschillende genres kan rekenen. In een recensie van *Half leven* [op De Reactor](#), geeft recensente Liesbeth d'Hoker aan dat het een literair non-fictiewerk is.

- Wat is literaire non-fictie?
- In welk opzicht zou je dit werk daartoe kunnen rekenen?
- Sabi geeft ons ook duidelijk een historische context mee. Wat is die historische context, over welke historische periode(s) heeft ze het en welke grote gebeurtenissen komen aan bod in het boek? Je mag hierbij gerust gebruik maken van bronnen.
- Je kunt dit werk ook een historische roman noemen, zeker in de eerste hoofdstukken waarin Fatna een jonge vrouw is. Die hoofdstukken spelen zich af in de tweede helft van de jaren 50. Kun je achterhalen welk historische gebeurtenis het decor vormt voor die hoofdstukken?
- Wat zijn die gevolgen van die historische gebeurtenis op de korte en lange termijn voor Fatna en haar (latere) familie?

- *Half leven* is ook een familiechroniek die drie generaties beslaat. Kruip in de huid van Shams, die in het boek de jongste generatie vertegenwoordigt, en breng met een moodboard in kaart hoe de twee vrouwelijke generaties vóór jou in je eigen familie eruitzien. Hoe heten je moeder en haar moeder, wie zijn ze, hoe zijn ze opgevoed, waar zijn ze geboren, wat voelden ze in de verschillende fasen van hun leven? Probeer je in hen in te leven of ze te interviewen als die mogelijkheid bestaat, verzamel foto's en maak zo een eigen familiechroniek van drie generaties.
- Reflecteer op je moodboard: wat zegt dit over jou, je gevoelsleven en de manier waarop je in het leven staat?

D. Brieven

In de roman lees je de prachtige liefdesbrieven die Hamouda schrijft aan haar geliefde. In die liefdesbrieven klinkt ook veel wanhoop verdriet en eenzaamheid door. Hieronder staan een aantal citaten uit het de brieven van Hamouda.

- 'De meeste vrouwen hebben dochter gebaar, ik een koe.' (p. 160)
- 'Ik zal nooit meer van hem kunnen houden en ik neem dat mezelf meer kwalijk dan hij mij. Hij kan alles van me vragen, ik zou water verwarmen en elke nacht zijn voeten wassen en masseren, maar ik wil niet van hem houden, hij mag niet van me houden. Alles wat ik aanraak gaat dood.' (p. 177)
- 'Dit is wie moeder is en als ik haar aankan, kun jij dat ook. Ze kauwt op je, maar ze slikt je niet door. Ze slaat je, maar beschermt je voor de klappen van de wereld.' (p. 184)
- 'Ze zeggen dat je je ouders niet kiest, maar je kiest je kinderen evenmin.' (p. 229)

Schrijf een brief aan Hamouda, waarin je je rekenschap geeft van de context van de citaten, oftewel het levensverhaal van Hamouda. Probeer haar te troosten en perspectief te bieden, zoals zij dat eigenlijk zo graag wil van haar geliefde.

Fatna:

- 'Ik mag mezelf niet zijn.' (p. 214)
- 'Om samen gelukkig te zijn, zou ik eerst zelf gelukkig moeten zijn en ik verdien het geluk niet.' (p. 217)

Bovenstaande citaten komen uit een hoofdstuk waarin Fatna in Fez woont en net getrouwd is. Als je de citaten vergelijkt met die uit de brieven van Hamouda, kun je vaststellen dat ze veel op elkaar te lijken. Schrijf een korte tekst naar keuze (brief, gedicht, essay, interview met vragen...) waarin je Fatna en Hamouda probeert te verenigen en hen laat zien dat zij een gedeeld gevoelsleven hebben.

